

M A G Y A R K U R I R

Bécsből, Kedden, Július' 2dikán, 1822.

Francia Ország.

A' *Moniteur* jelenti Bayonnéből Jún. 11dikéről: „300 jó készületű Spanyol ment Jún. 8d. Navarrába, a' hitármada' megerősítésére. Vezérjek Generalis Queda. A' Baski Tartományokban szaporodnak az Insurgensek. Bilbaoban nagy rémülés van; a' garnizonbeli katonaság az Insurgensek ellen ment, 's most már félt, hogy annak távollétében emezek a' Városra találnak rontani. Generalis Lopez Banos kevés seregével nem mer Vittoriából mozdulni. A' Navarrai Insurgensek, a' Toledo Regimentnek ellenek rukkolt Oszályát megtámadván, megfutamtatták. Aragoniában igen nagy a' mozgás, 's alkalmasint Catalonia példáját fogja ez a' Tartomány is követni.

A' mult Februáriusban Nantesben felfedezett Complottnak tagjai ellen elindította a' pert a' Királyi Törvényszéknek Fő Prokátora. Ezen Complot széles kiterjedésű öszveesküvéssel van egybefüggésben, mellynek több nevezetes Városok részesei, u. m. Nantes, Rennes, Angers, le Mans, Saumur 's a' t. 's célja a' szabadságnak új életre hozása. Ezen célnak elérésére a' Király Uralkodásának 's minden általa formált Tiszti-hivataloknak felforgatása választatott. Az öszveesküvés Carbonari-Társaság nevezet alatt egyesült. Az öszveesküdteket iszonyú hit köti egybe, 's annak megszegőjének halál a' fején. Különböző jeladásokból ismeri meg egyik tag a' másikat, mellyek közt legközönségesebb a' költsönös kézzel-illetésnek

azon módja, mellynél fogva jobb hüvelyk-ujjok egy N-et formál. A' parola: becsület és virtus; a' jelszó becsületeség, mellyet a' magát megismertetni akaró sylabánként mond-ki. A' Társaság Biztosai ide 's tova utaznak, hogy levelezéseiknek bizonyos voltát megfundálhassák, 's az új tagoknak, céljokról nagy ideát adhassanak. Legfőbb dolog az Altiszteknek elcsábitása.

Az öszveesküvés Nantesi ágának az volt leginkább meghagyva, hogy mind a' Polgári mind a' Katonai Tisztségek elfogattassanak. A' Párizsi igazgató biztosság' rendelése szerint, meghatározott napon Generalis Berton vezérlése alatt, kellett volna bizonyos számú Polgárságnak a' várat elfoglalni 's a' három színű zászlóval ezen kiáltás közben: Éljen a' szabadság! a' kaszárnyákba menni. Ekkor az öszveesküvésbe avatott katonaság hasonló kiáltással feleljen, 's az Altisztek tisztiepaulettel jelenjenek-meg a' Kompaniáknál; mellyből azt reménylették, hogy az egész Regiment hozzájuk fogna állani. Rendelések voltak az iránt is téve, hogy a' hűséges Tisztek és közemberek lehető ellenkezésének miként vettessék gát. Az Obersternek, kitől tartottak, őrizet alatt kellett volna Angersbe vitetni. — Ezek után a' közönséges kasszákat akarták elfoglalni 's a' Rennesi és Angersi avatottakkal egyesülvén, Tourson keresztül, hol legtöbb erejek volt, egyenesen Párizsba menni, 's az Igazgatás formáját megváltoztatni. — Mind ezeket két avatottak fedezték-fel.

P á r i z s J ú n . 2 0 d . A ' m a i M o n i t e u r ezt tartja: „Tegnapelőtt estve jelenté Ő Felségének Hadi - Miniszter V i c t o r , hogy Generalis Bertont két társaival együtt Saumurban egy karabélyos - osztály elfogta. A ' G a z e t t e d e F r a n c e így adja elő a ' történetet: „Ezen nevezetes prédát Marquis Bréon a ' Monsieur Karabélyos - Regementje Oberstere gondosságának 's egy Kvártélymester bátorságának köszönhetni, ki négy legénnyel a ' kijelelt házhoz ment, hol Berton két társaival lappangott. Pisto-lyaikat kezeikbe vévén, intették a ' Karabélyosok a ' Király nevében a ' pártütöket, hogy adnák - meg magokat. Berton társai, elvesztvén minden erejüket e ' váratlan jelenésen, fegyvereiket elhányták, a ' Generalis pedig most szép szóval majd fenyegetéssel igyekezett szabadságán, de a ' mellyet védeni nem merészlett. A ' Kvártélymester, ki után egy Osztály Karabélyos Katona útban volt, kiküldött egyet emberei közül, hogy a ' helyet vizsgálná - meg, vallyon nincs e a ' ház körül valami csoport. Alig lépett - ki azonban a ' Karabélyos, hogy több Parasztságot lát lóháton feléje közelíteni. Fegyverével fenyegetve kérdi egy közülök, hogy mi lett legyen Generalis Bertonból? A ' Karabélyos pистollyal felelt 's a ' vigyázatlan kérdő földre terült. A ' több Parasztság tüstént futásnak eredt, midőn éppen 15 Karabélyos érkeze egy Tiszttel, kiket csakhamar egy másik erősebb osztály követett. Míg ezek kinn történtek, a ' Kvártélymester megkötöztetvén három foglyait, őket levitette, 's az Osztálynak általadta, melly azokat a ' Saumurba vitte, hol az egybesereglett katonaságnak 's lakosoknak: Éljen a ' Király! kiáltozások közben, fogságra vetettek.“

A ' J ú n . 2 0 d i k i legújabb Párizsi levelek szerint az Esküdtek J ú n . 1 5 d . a ' fe-

lyebb említett Complott' tagjait felszabadították. Ez alkalmatossággal a ' törvénytévő ház előtt lármás sőt véres jelenések történtek, de a ' mellyeknek előadásában a ' Párizsi Ujságok különböznek.

S p a n y o l O r s z á g .

A ' Corteseknek azon Biztossága, mellyre a ' Nemzet politikai állapotjának megvizsgálása bízott, jelentését bemutatta, 's a ' Cortesek elibe 30 czikelyből álló törvényjavallást terjesztett, mellynek nevezetesebb helyei a ' következők: Az Igazgatószék nagy készséggel s sürgesse az egész Országban az önnvállalkozott katonaság' kiállítását A ' Polgári - Kormányozók a ' Nemzetnek lelkesedését a ' Constitutzió iránt neveljék. Minden módokat el kell követni, hogy a ' legcsekélyebb helységekben Elementaris - iskolák állittassanak. A ' közönséges földek' kiosztása, a ' nép alsó rendének megnyugtató végett minél előbb munkába vétessék. A ' Püspököket és Praelatusokat minden erővel kényszerítse az Igazgatószék, hogy az alattok lévő Papság' magaviseletére vigyázzanak, 's az engedetleneket, vagy a ' kik a ' Constitutzió útját gátolják, keményen büntessék. Az Igazgatószék a ' legkeményebb eszközök által kényszerítse arra is a ' Püspököket és Praelatusokat, hogy pásztorleveleket bocsássanak - szélyel, melly által mutassa - meg, hogy megfér a ' Constitutzió a ' Catholica Vallással. Hatalma leszen az Igazgatószéknek az egyházi jövedelmeknek tetszése szerint való visszavételekre, úgy arra is, hogy a ' Praelatusok helyeit változtathassa. Meg kell hagyni a ' Püspököknek, hogy minden Papot, ki a ' Constitutziónak nem barátja, hivatalától foszszanak - meg. Kötelességek leszen a ' Polgári Kormányozóknak a ' Papok' magokviseletéről az Igazgatószéket minden hónapban tudósítani. A '

Papok 's Vicariusok, minden egyházi me-
gyékben személyesen tartoznak felelni az
előadott tudományról, ha szinte más Pap
viszi is a' hivatalt. Az Igazgatószék pon-
tosan fizettesse az egyházi penziókat. A'
kik a' Statustól penziót húznak, azt lakó-
helyeken 's ne az Udvarnál vegyék. Min-
den idegen, kinek magaviselete iránt gya-
nú van, az Udvarra hagyja-el. Valamelly
helység, a' lázvasztókat legkissebbé is se-
gíti, katonatörvény szerint büntetetik.
Azon városoknak és faluknak előljárójik,
mellyekben Constitutzióval ellenkező Jun-
ták állittattak, hadi törvényszék elibe idéz-
tessenek 's agyon lövettessenek. Azoknak,
kiknek jószágait a' lázvasztók elprédál-
ták, a' közönséges javaknak elosztásakor,
földekkel fog károk pótoltatni. A' melly
Klastrom a' lázvasztóknak menedéket ad,
eltöröltetik. — Ezen határozások a' Corte-
seknek közelébbi egybehivattatásokig ere-
jekben maradnak.

Azon levelek szerint, mellyeket az
Echo du Midi a' Spanyol szélekről kö-
zöl, Perpignanban az a' hír, hogy Gene-
ralis Eliót a' veletartók kiszabadították
a' Valenciai fogházból. — A' Misas ban-
dája kemény viadal után Massanetbe be-
rukkolt, a' lakosoktól nagy contributziót
vett 's a' Constitutziós Tiszteket kezességül
magával elvitte.

Barcelonában olly nagy volt a'
hőség, hogy sok lakosok a' sárga hideg
béállításától tartván, a' Várost odahagyták,
's a' szomszéd falukra 's mezei lakásokba
vették magokat. Ez azonban csak felesleg-
való vigyázat, mert eddig elé se Barcelo-
nában se' Barcelonettében semmi jelensé-
ge sincs a' sárga hideglelésnek.

Spanyol Amerika.

A' Times következő tartalmú le-
velet közöl Havannahból Apr. 26diká-

ról: „Néhány hajók érkeztek ide Mexico-
ból, mellyek valami 1000 Spanyol katonát
hoztak, 's Oberster Marquezet. A' Mexi-
coi Spanyol seregek Contra-revoluczió
gondolkoznak, de az felfedezettett, 's azon
400 emberből álló csapat, melly azt min-
den lehető módon végre akarta hajtani, el-
nyomatott. Ennek következése lett az, hogy
minden Mexicoban volt Spanyol seregek
kivetkezettek fegyvereikből. Az itteni kör-
nyülállások nagy rendetlenségben látsza-
nak lenni, 's az a' vélekedés, hogy ha Da-
vila, St. Juan d' Ulloa erőségének Com-
mendánsa sereget kap, ismét megújithat-
ja az ellenségeskedéseket. Yturbide elveszté
minden popularitását, minden nagyravá-
gyó céljai megismertettek; ha ellenkező-
jin ma-holnap nem győzedelmeskedik,
úgy ő el van veszve, 's ha a' különböző
felek egybe nem békelnek, az Anarchia
emeli-fel fejét.“

Nagy Britannia és Irlandia.

Jún. 12d. Londonban az Irlandiai sze-
gények hasznára az Egyiptomi városi szá-
lában nagy Concert rendeltetett, de a' meg-
jelentek' száma sokkal kisebb volt mint
előre gondolni lehetett, mellynek okát a'
Polgár-aszszonyoknak a' Nemes Dámák
iránt való nemtelen versengésében kere-
sik, 's utóbbiak rendelték pedig a' Con-
certet.

Az Irlandiai szükségnek leírásai mind
untalan borzasztóbbakká lesznek. Az éhel-
haláshoz járúl a' Typhus-hideglelés, melly
mind inkább kezd harapódzani. — Tra-
leeből (a' Kerry Grófságban) írják, hogy
két helységben 126 Familiák közt csak
2—3 van, melly rendesen táplálhatja ma-
gát, a' többiek két nap is alig kapnak va-
lami enni valót.

Midőn Troonban Skóczia partján, a'
mult napokban egybegyültek volna ten-

ger-parton lévő imádság-házokban a' Dis-senteristák, a' tengerjátéka hirtelen olly magasra hágott, hogy a' víz az egész épületet körülkerítette. Minthogy az isteni tisztelet az első emeletben van, 's a' hullá-nok zugása itt nem szokatlan dolog, a' predikáció végéig senki sem vette észre a' történetet, hanem csak éppen akkor midőn a' hívek haza akarnának menni. Is-mervén ezen tengeri jelenetet, vissza tér-tek, 's a' Pap még egy predikációt mond-ván, az alatt a' tenger elvonult 's a' köz-ség viczkádozó halak közt takarodott haza.

Orosz Birodalom.

Wilnai tudósítások szerint Ö Csá-szári Felsége, Constantin Nagy-Herczeg-től kísértetvén, Jún. 2d. oda megérkezett. Miklós és Mihály Nagy-Herczegek, Hadi-Kormányozó Korsakow, Generalis Gróf Osten-Sacken és Generalis Gróf Uwarow fogadták Ö Felségét a' várban. Más nap a' vidékben egybegyült Gárdákat vizsgál-ta-meg Ö Felsége. — Constantin és Mi-hály Nagy-Herczegek Jún. 8d. már ismét Varsóban voltak.

P r u s z s z i a.

Berlinben Jún. 18d., melly a' Belle-Alliancei ütközetnek napja, Ö Királyi Felségének parancsolatjából, Generalis Scharnhorst' és Bülow', Profeszszor és Képfaragó Rauch által készített kolosz-szalis Statuáik a' Fegyveres-ház és Uni-verszitás közt az új Király-piaczon az új Fő-Strázsaháznak jobb és bal oldala felől, felállítottak. A' Statuák Karrarai márvány-ból vannak, a' figurák 8—8, aljaik 10—10 lábnyi magasságuk. Formaruhában ábrá-zolta a' Művész a' Vitézeket, 's a' köpö-nyegnek ránczolatja által tette festőivé az öltözetet.

Az apró Városokban az égés igen el-hatalmazott.

Boroszlóban, miolta csak gyapjú-vásár tartatik, soha sem volt olly sok gyapjú mint az idén, u. m. 31364 mázsa. (Tavaly 3658). De vevők is kivált Külső-országiak igen számosan voltak 's a' vásár elevenen folyt. Az eladott gyapjú árát rá lehet tenni 2,610,348 tallerra 's alig ma-radt-meg 1000 mázsa.

Újabb Tudósítások.

A' Journal des Debats Jún. 21d. illy környülállásokkal adja-elő Generális Bertonnak megfogattatását:

„Azt hirlelték 's akarták hitelessé ten-ni némellyek, hogy Generális Berton által ment Spanyol Országba, 's a' hamis hír arra való volt, hogy elfogatása iránt ne lenne nagy gond. Azonban a' Parthe-nay erdőben, hol a' Generálist lappanga-ni hitték, szorgalmatosan tette nyomozá-sait a' Gensarmerie 's többféle Katonaság, de sikertelenül. Végre ötet 's két társait a' Monsieur Karabélyos Regimentjének Kvártélymestere fogta-el.“

„Wolfel (így hívják az Al-tisztet) tettette, mintha hinne azon ajánlásoknak, mellyet neki némelly Saumuri semmire-kellők tettek. Kevés napok mulva be-volt avatva az egész plánumba, 's annyira megnyerte bizodalmodat, hogy utoljára Bertonnak is bémutatott egy majorban, mellé a' Várostól egy órányira fekszik. Wolfel négy Regimentjebeli Al-tisztet ajánlott a' Generálisnak, kikről valamint magáról úgy jót áll. Örömmel fogadta Berton az ajánlást, 's az öszvejövetel nap-ját ugyan azon helyre határozta. Wolfel Jún. 14d. bémutatá négy bajtársait Ber-tonnak, ki éppen két barátjaival együtt volt. Egy fertály órányi beszélgetés után azonban fordúl a' discursus. Wolfel 's ki-sérőji előveszik pistolyaikat, 's Bertonnak 's barátinak mejjekre szegeznek, azon elha-

tározással, hogy ha csak egyet motszannak is, vége életeknek. Meg kellett magokat adni a' Generálisnak 's barátinak, kiket Wolfel két Al-tiszt őrizetére bízott, egyet strázsaúl kiállít 's a' negyediket Obersteréhez Gróf Bréonhoz küldi. Az Oberster tüstént elindítja Guercheville és Macmalion Urakat 15 legénnyel, kik után csak hamar más Osztályt is küldött. Tartottak tőle, hogy a' hol Berton lappangatókra talált, pártfogóji is lehetnének ott, 's a' következés megmutatta, hogy a' gondoskodás nem volt feleslegvaló, mert hogy a' Katonaság az egybesereglett pártütökre nem tüzelt, azt csak annak lehet köszönni, hogy Wolfel maga annyit tett mint egy egész osztály.

„A' dolog nagy lármát indított a' majorban. Látja Wolfel, hogy egy rakás paraszt közelget, 's előttök lóháton egy ember, kit paraszt ruhába öltözött Saumuri előkelő gazdag embernek gyanítottak lenni: „Szabadítsuk meg Generálisunkat!“ kiáltának a' parasztok. „Viszsa“ felele Wolfel „vagy agyon lölek.“ A' Vezér kardhoz kap 's Wolfel föbe lövi. Erre az egész parasztság eltakarodott.

„Berton barátinak egyike egy Notárius 's a' major birtokosa, a' másikat Delonnak vélték lenni, de ez a' mint Berton mondja, Spanyolországban van.“

B é c s.

H i r d e t é s.

A' priv. Ausztriai Nemzeti Bank által béváltott papirospénzből f. h. 3d. délelőtti 11 órakor, a' Cs. K. Béváltó - és eltörlő Deputatio Controlleriájának felvigyázása alatt, a' Cs. K. Biztosok' jelenlétében 's az illető Udvari Számtartás - hivatal' közbejövételével, a' Stubenthor előtt a' Glacison lévő égetőházban tíz millió forint égetetik - el.

Július 1 sőjén Bécsben, a' Státus-papirosainak közép-árrok:

Státus kötelezőlevele 5 pCtmal C. P. 78 3/4; Ugyan az 2 1/2 pCmal 39 1/4; Sorsvonásos költsön 1820ról 100 for. C. P. —; Ugyan az 1821ről 100 forint Conv. Pénzben —; Bizonyítás 1821dik költsönről 100 ftért C. Pénzben —; Bécs Városi-Banko Obligátziók 2 1/2 pCtmal 37 1/8; 100 forint Conv. Pénz 249 7/8 f. V. Cz-ban. — 1 Bank-Aktzia 752 1/10 f. C. P.

Magyar Ország.

Pest. Jún. 25d. tartatott itt a' Kir. Magyar Universzítás felállításának esztendei inneplése, mellyre nyomtatott levelek által hívtak meg minden közönséges Tisztségek. Az inneplés az Universzítás templomában nagy Misével kezdődött, melyet Fő Tiszt. Battyáni Aloyz Úr Esztergomi Kánonok és Apátur, a' Pesti Seminárium' Rectora és az Universzítás Theologiai Karának Dekánja, Püspöki-süveg alatt mondott. Az Universzítás Magistratusa, a' Tanító Urak, a' Tanuló Ifjúság és számos Úri Vendégek háládatos érzésekkel telve voltak jelen 's azután a' nagy palotába gyültek öszve, hol Rector Magnificus Schuster János Úr, a' Chemiának rendszerint való tudós Tanítója, az innephez alkalmaztatott fontos beszédet mondott, jlesen megemlítvén, hogy az emberi szív, a' nevezetes kivált pedig az örvendetes történeteknek meginneplésében mindenkor mintegy megnyugtató gyönyörűségét találta. Így van ezen alkalmatossággal is, fontolóra vévén, micsoda okokból és micsoda célra állította fel nagyemlékezetű Mária Therezia ezen Fő Iskolát, 's ehé képest miként felelhessünk meg ezen Fel-séges Asszonyunk 's Anyánk céljainak, 's e' szerint melly nagy kötelességünk legyen Hazánk természeti gazdagságait meg-

ismerni, Nemzetünk' történeteit bővebben vizsgálni 's nyelvünknek tudományos tökéletesítésére törekedni. Beszédének első részében Mária Thereziának Nemzetünkhöz mutatott nagy bizodalját, 's viszont a' Nemzetnek iránta viseltetett nagy szeretetét, a' Historiákban is nevezetes történetekből fejtette-meg az Orátor, mellyekre nézve halhatatlan Felséges Aszszonyunk tiszta érzéssel 's nemes nagylelkűséggel kívánta Nemzetünk kimiveltetését öregbíteni 's ezen anyai szándékát közönséges Oklevelekben is kinyilatkoztatta. A' második részben megmutatta, hogy ezen Felséges célnak csak úgy tehetne a' Nemzet eleget, ha az Orzágnak természeti jeles gazdagságát bővebben ismerni tanulná; a' nemzeti nagy történeteket mind polgári mind tudományos és hadi tekintetben szorgalmasabban vizsgálná és a' nemzeti nyelvet annak belső tökéletességéhez képest becsülni 's közhaszonra fordítani el nem mulatná. Mind ezekben a' Tudós Férjfiú olly nagy olvasottságát, olly fontos és igaz ítéletét 's olly buzgó hazafiuságát jelentette-ki, hogy minden jelenlévők, mintegy elragadtatva, vele egy érzésre fakadtak, 's érzéseiket a' beszéd végével Éljen! kiáltással 's magasztalással jelentették.

Eperjéről, Jún. 22d. Különös gyönyörűségemnek érzem azokra nézve, kik a' városi csinosodásnak édes Hazánkban való terjedését szívesen óhajtják, köz hírül adni az itt lévő Városi N. Tanács újabb dicséretes Végzését. Ennek értelmében, a' nagy piac' kellő közepén, a' Plebánia Templomával állaellenbe eső régi szenyves és rendetlen épületet, melly a' helybeli Katona-örizet 'strázsa-szobáin kívül, számos árús bóltocskákat rejtegetett homá-

lyos zugjaiban, földig lerontja; annak sokaktól régen várt omladékira élőfákat ültettet, mellyeknek árnyékos sorai, a' nyájas társalkodás barátinak sétáló helyül szolgáljanak. Munkás örömmel 's buzgósággal vették a' Polgári Elöljáróság jeles szándékát, a' Tizamellyéki Tek. Kerületi Kir. Tábla Mélt. Elölülője, 's Nagy - tekintetű Köz - Birái, a' nevezett végre önként 1000 Vforintokat ajándékozván. Több illy hathatós segedelmek mellett reményelni lehet, hogy Városunk naponként inkább figyelemre méltó osztálya leszen azon szélesen terjedt kies kertnek, melly Kassától fogva néhány mértföldig sokszorosán tárja kincseit, a' Természet' szépségeit érző útas elibe.

Miskolczról, Jún. 27d. illy tudósítást vettünk: „A' sok veszedelmes tüzek rettentenek bennünket. A' napokban is 10 ház égett-meg a' Város' majorja mellett. Jún. 3d. három ház. Május 27d. Pünköst másod napján 4 pincze a' Tetemvárban; 22d. rettentő szélben 17 ház a' Pecze-parton, mellynek árka gátolta a' tűz' terjedését. Nagy rémülésben vagyunk azon hír miatt, hogy gyujtogatnak, holott eddig még úgy sült-ki, hogy minden tüzek vigyázatlanságból támadtak. Jún. 15d. pedig egy dühös szélvész a' rétekről minden renden volt szénáinkat elseprette. — Jún. 11d. Alsó-Zolczán is nagy tűz volt; a' Vay Uraság' sok gazdasági épületei, buzái, lovai oda égtek.

Elegyes Dolgok.

Londonban egy Gurnall nevű borbély Május 27d. fogadott, hogy egy óra alatt 60 embert megborotvál. Azonban három fertály alatt készen lévén már a' fogadott számmal, egy óra alatt 82 szakállat vett-le.